

LAKIALOITE 131/2000 vp**Laki kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta*****Eduskunnalle***

Lakialoitteessa ehdotetaan, että kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 100 markalla kuukaudessa. Tämän johdosta ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelakia, perhe-eläkelakia, maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia ja maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annettua lakia. Leskeneläkkeen täydennysmäärän, luopumistuen täydennysosan ja sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosan enimmäismäärään tehtäisiin 100 markan korotus. Tasokorotuksen johdosta myös ylimääräisen rintamalisän enimmäismäärä nousisi 46 markalla kuukaudessa ja sotilasavustuksen perusavustuksen enimmäismäärä 100 markalla kuukaudessa. Korotusten esitetään tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 154/2000 vp.

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vuonna 2000 yksinäiselle eläkkeensaajalle maksettava täysi kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 2 655 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 2 542 markkaa kuukaudessa. Puolisoilla täyden kansaneläkkeen määrä on tällä hetkellä ensimmäisessä kuntaryhmässä 2 328 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 2 231 markkaa kuukaudessa.

Kansaneläkkeen määrästä säädetään kansaneläkelain (347/1956) 24 §:ssä. Laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuoden 1981 maaliskuun kansaneläkeindeksin tasoa.

Kansaneläkkeen määrään on viimeksi tehty tasokorotus vuoden 1984 alussa. Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen hallitusohjelman mukaan täyttä kansaneläkettä korotetaan 50 markalla kuukaudessa vuoden 2002 alusta normaalin indeksitarkistuksen lisäksi. Viime syksynä hallitusryhmät sopivat eduskunnassa, että korotusta aiennetaan vuoteen 2001. Hallitus esittää kuitenkin, että tasokorotus tulisi voimaan vasta 1.6.2001.

Kansaneläkkeen tasokorotus toisi parannusta myös sellaisille pienituloisille eläkkeensaajille, joihin hallituksen ehdottamat tarkistukset vuoden 2001 veroperusteisiin ja eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksuun eivät ulotu sen johdosta, että he eivät maksa kunnallisveroa. Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa myös verotuksessa tehtävän kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrää. Noin 680 000 eläkkeensaajaa saisi tasokorotuksen. Heistä veroa maksavat saisivat myös eläketulovähennyksen nousun kautta lisää käteenjäävää eläkettä, niin että kokonaisvaikutus olisi yli 100 mk/kk. Lisäksi yli 200 000 sellaista eläkkeensaajaa, jotka eivät saa lainkaan kansaneläkettä, saisivat eläketulovähennyksen kautta noin 50 markkaa kuukaudessa lisää käteen. Tasokorotus nostaisi käteenjäävää eläkettä yhteensä noin 900 000 eläkkeensaajalla pienimmistä eläkkeistä alkaen. Korotuksen määrä on laskettu vuoden 2000 kansaneläkeindeksin tasossa. Maksettavan eläkkeen määrään vaikuttaa myös vuoden 2001 alussa tehtävä kansaneläkkeen indeksitarkistus.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Valtion talous. Vuoden 2001 tammikuussa eläkevähenteistä kansaneläkettä saavien lukumääräksi arvioidaan 678 000 kansaneläkkeen saajaa. Heistä noin 24 000 on laitoshoidossa. Vuositasolla vuoden 2000 indeksitasossa lasketun 100 markan tasokorotuksen kustannusvaikutus on yhteensä noin 840 miljoonaa markkaa, josta kansaneläkemenojen osuus on noin 812 miljoonaa markkaa.

Tasokorotuksen saisi noin 5 000 leskeneläkkeensaajaa, 80 000 ylimääräisen rintamalisän saajaa ja 700 sotilasavustuksen saajaa.

Maksussa olevia luopumistukia arvioidaan tammikuun alussa 2001 olevan 8 200 kappaletta ja sukupolvenvaihdoseläkkeitä 4 200 kappaletta. Näistä arviolta 7 800 luopumistuensaajaa ja 3 800 eläkkeensaajaa saisi tasokorotuksen. Muutokset lisääisivät luopumistukijärjestelmän menoja noin 10 miljoonalla markalla vuonna 2001. Sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmässä menojen lisäys olisi noin 5 miljoonaa markkaa vuonna 2001. Kaikki kustannukset on arvioitu siten, että tasokorotuksen markkamäärä 100 markkaa vastaa vuoden 2000 kansaneläkeindeksin tasoa.

Eläkkeensaajat. Ennakoidun kansaneläkeindeksin tarkistuksen johdosta kansaneläkkeen tasokorotuksen määrä on vuonna 2001 arviolta 102—104 markkaa kuukaudessa. Kansaneläkkeen tasokorotus nostaisi niiden yksinäisten

eläkkeensaajien kansaneläkkeen määrää, joiden työeläke on alle 5 600 markkaa kuukaudessa. Naimisissa olevilla eläkkeensaajilla tämä työeläkkeen yläraja olisi noin 4 900 markkaa kuukaudessa.

Koska kansaneläkkeen tasokorotus nostaisi samalla kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrää, nettoeläkkeen määrä kasvaisi myös sellaisilla työeläkkeensaajilla, jotka eivät saa kansaneläkettä, mutta ovat verotuksessa oikeutettuja eläketulovähennykseen. Kunnallisverotuksessa eläketulovähennyksen saavat yksinäiset eläkkeensaajat, joiden verotettava tulo on alle 7 600 markkaa kuukaudessa ja naimisissa olevat eläkeläiset, joiden verotettava tulo ei ylitä 6 500 markkaa kuukaudessa. Tasokorotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen kasvun yhteisvaikutuksena arviolta noin 900 000 eläkkeensaajan nettotulot kasvaisivat vuonna 2001.

Kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta annettavassa laissa ja perhe-eläkelain 15 a §:n muuttamisesta annettavassa laissa säädettäväksi ehdotetut markkamäärät vastaavat vuoden 1981 maaliskuussa sovellettavaa kansaneläkeindeksin pistelukua.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 24 § ja 42 b §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 24 § laeissa 1491/1995 ja 979/1996 ja 42 b §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, seuraavasti:

24 §

Täysimääräinen kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 15 756 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 15 108 markkaa vuodessa.

Jos eläkkeensaaja on naimisissa, täysimääräinen kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 13 884 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 13 532 markkaa vuodessa.

42 b §

Jos kansaneläkkeensaaja on 42 a §:ssä tarkoitettussa hoidossa, kansaneläkkeestä ei siltä ajalta, kun hoito kestää yli kolme kuukautta, makseta sitä osaa, joka ylittää kansaneläkkeensaajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 691,70 markkaa

ja toisessa kuntaryhmässä 637,40 markkaa kuukaudessa sekä naimisissa olevalla kansaneläkkeensaajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 624,62 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 578,20 markkaa kuukaudessa. Jos kansaneläketä on 25 a §:n mukaisesti lykätty tai varhennettu, korotetaan mainittuja markkamääriä lykkäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

(2—4 mom. kuten HE)

2.

Laki

perhe-eläkelain 15 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 a §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 982/1996, seuraavasti:

15 a §

Täysimääräinen täydennysmäärä on ensimmäisessä kuntaryhmässä 13 080 markkaa ja toisessa 12 432 markkaa vuodessa.

Jos eläkkeensaaja on naimisissa, täysimääräinen täydennysmäärä on ensimmäisessä kunta-

ryhmässä 11 208 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 10 653 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

(2—4 mom. kuten HE)

3.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1326/1999, uusi 3 momentti seuraavasti:

19 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2001 saavan henkilön täydennysosa muutetaan mainitusta ajankohdasta kansanelä-

kelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta annetun lain (xx/2000) mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

4.

Laki

maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 16 §:ään, sellaisena kuin se on oaksksi laissa 1499/1995, uusi 5 momentti seuraavasti:

16 §

Sen estämättä, mitä 1, 3 ja 4 momentissa säädetään, sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2001 saavan henkilön täydennysosa muutetaan mainitusta ajankoh-

dasta kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta annetun lain (xx/2000) mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2000

Kari Uotila /vas